

Utställningsutlåtande

Detaljplan för Brädstapeln 13 och 16 i stadsdelen Kungsholmen i Stockholm, Dp 2009-04274

Innehåll

Sammanfattning	2
Bakgrund	3
Förslagets syfte och huvuddrag	3
Utställning	3
Ämnesvisa synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstaganden.....	3
Allmänt om samrådet och planprocessen.....	3
Allmänt om förslaget och utvecklingen	5
Synpunkter på planhandlingarna	5
Kulturmiljö och påverkan på riksintresset	6
Arkitektur och stadsbild.....	9
Olägenheter för grannar	10
Utemiljöer	12
Gator och trafik	13
Teknisk försörjning	14
Miljö- och klimataspekter	15
Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande	16
Inkomna synpunkter	17
Statliga och regionala myndigheter och förbund	17
Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar	22
Övriga remissinstanser	27
Sakägare enligt fastighetsförteckning	28
Övriga, ej sakägare	33
Övriga.....	36

Sammanfattning

Detaljplanens syfte är att möjliggöra en utveckling av den redan etablerade kontorsverksamheten i kvarteret, att säkra den befintliga anläggningens kulturhistoriska värden och att stärka områdets urbana karaktär.

Detaljplanen ger möjlighet att uppföra en påbyggnad på mellan två och fyra våningar på det befintliga Trygg-Hansahuset. Påbyggnaden planeras innehålla kontor och en restaurang.

Planförslaget ställdes ut 2016-10-19 – 2016-11-16. Under utställningen har 52 yttranden inkommit. Flertalet remissinstanser är negativa till planförslaget och framför synpunkter i sak, framför allt vad gäller kulturhistoriska värden, hänsyn till den befintliga anläggningen och påverkan på stadens siluett.

De flesta sakägare och övriga boende som framfört synpunkter menar att planförslaget innebär en negativ påverkan på en kulturhistorisk värdefull anläggning och anser att förslaget skall harmonisera bättre med befintlig bebyggelse och stadens riktlinjer. De uttrycker också en oro för konsekvenserna för närområdet och omgivande bostäder vad gäller skuggning, buller, luftföroreningar och andra störningar. Flera efterfrågar också en redovisning av förslagets konsekvenser för S:t Eriksområdet.

Flera remissinstanser och sakägare anser att förslaget borde tagits till samråd eftersom det är ett helt nytt förslag jämfört med de två olika förslag som varit ute på samråd tidigare.

Inkomna synpunkter föranleder följande förändringar av planförslaget.

- Tillåten byggnadshöjd på Muttrarna sänks väsentligt
- Påbyggnadens gestaltning bearbetas så att den mer följer Skeppets och Muttrarnas särdrag och åstadkommer en bättre balans med befintliga byggnadsdelar. På Skeppet kommer den repetitiva utformningen behållas, det horisontella accentueras och takformen göras lugnare. På Muttrarna kommer takfallen att göras flackare för att påbyggnaden ska bli mindre expressiv
- Utredningar uppdateras utifrån de nya förutsättningarna
- En dagvattenutredning tas fram
- Gårdens gestaltning ses över så att större hänsyn tas till den ursprungliga utformningen med en större andel gröna ytor
- Cykelparkering, placering och antal, ses över

- Anslutning till omgivande allmän platsmark i norra änden av planområdet ses över
- Planhandlingarna kompletteras med illustrationer från S:t Eriksområdet.

Kontoret föreslår att förslaget till detaljplan ställs ut på nytt.

Bakgrund

Förslagets syfte och huvuddrag

Planens syfte är att möjliggöra en utveckling av den redan etablerade kontorsverksamheten i kvarteret samt att säkra den befintliga anläggningens kulturhistoriska värden. Ett vidare syfte är att stärka områdets urbana karaktär genom att tillföra fler arbetsplatser och handel och genom att integrera platsen med stadsmiljön.

Planen ger möjlighet att uppföra en påbyggnad på mellan två och fyra våningar på det befintliga höga kontorshuset och innebär en ökning av bruttoraea (BTA) ovan mark på ca 15 000 m². Användningen föreslås även fortsatt vara kontor och handel som i gällande detaljplan. Påbyggnaden planeras innehålla kontor och en restaurang.

Utställning

Aktuell detaljplan ställdes ut under perioden 2016-10-19 – 2016-11-16. Information skickades ut enligt sändlista till remissinstanser, berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen samt andra intressenter som under samrådet skriftligen framfört synpunkter. Övriga informerades genom annons i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet. Planförslaget visades i Tekniska Nämndhuset samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner.

Ämnesvisa synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstaganden

Nedan redovisas ämnesvis de synpunkter som inkom under programsamrådet. Stadsbyggnadskontorets kommentarer och ställningstagande redovisas i kursiv stil efter varje ämne.

Allmänt om samrådet och planprocessen

Skönhetsrådet, Kulturförvaltningen, Samfundet S:t Erik samt några närboende påpekar att granskningsförslaget inte är en utveckling av tidigare samrådsförslag utan ett helt nytt förslag och anser därför att förslaget borde ha skickats ut på nytt samråd.

En angränsande bostadsrättsförening samt ett antal närboende och en boende i en annan del av Kungsholmen anser att hanteringen av detaljplanen inte har skett på ett korrekt sätt. De anser att de inte har fått möjlighet att lämna synpunkter om förslaget före utställningen, inte heller om bygglovet. De skriver att förslaget troligen strider mot EU:s byggnadsregler samt gällande översiktsplan. De anser också att planprogram borde ha upprättats eftersom äldre plan- och bygglagen (ÄPBL) ska tillämpas.

En boende i angränsande fastighet påpekar i sitt yttrande att hela ärendet inte har handlagts i linje med de hänsynsregler som finns i miljöbalken 3 kap och att de krav på emission och partikelhalt som finns i EU förordning riskerar att överskridas om garagenedfarten inte flyttas eller byggs över.

Byggnadsvårdsföreningen anser att byggnadens höga kulturhistoriska värde och effekterna för stadsbilden av den planerade påbyggnaden medför behov av en miljöbedömning.

Länsstyrelsen skriver att förslaget behöver omarbetas och att om kommunen går vidare med ett omarbetat förslag, ska ny utställning ske, enligt 5 kap 27§ ÄPBL.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Plan- och bygglagen reglerar inte hur mycket ett planförslag kan förändras efter samrådet innan det ställs ut. Eftersom syftet med detaljplanen är detsamma har kontoret bedömt att detaljplaneförslaget, som omarbetats efter synpunkter i samrådet, kunde ställas ut. Länsstyrelsen har i sitt remissyttrande inte lämnat några synpunkter på att detaljplanen ställts ut istället för att skickas på nytt samråd.

Grannar och föreningar har fått tillfälle att lämna synpunkter under de två tidigare samråden, enligt stadsbyggnadskontorets rutiner, och under utställningen.

Kontoret gör bedömningen att detaljplaneförslaget överensstämmer med översiktsplanen. Den följer strategin att skapa täta och attraktiva stadsdelar med blandat innehåll och offentliga miljöer av hög kvalitet. Dessutom stämmer planförslaget väl överens med att stadsbebyggelsen ska utvecklas successivt med utgångspunkt i lokala förutsättningar och behov samt att kompletteringsbebyggelse ska lokaliseras till goda kollektivtrafiklägen och att marken ska utnyttjas effektivt.

Kontoret har bedömt att planprogram inte är nödvändigt eftersom planens syfte inte strider mot översiktsplanen, markanvändningen är oförändrad och de frågor som aktualiseras har kunnat prövas inom ramen för detaljplanen.

Kontoret gör bedömningen att detaljplanen följer hänsynsreglerna i miljöbalken (2 kap), och inte strider mot EU's byggnadsregler, bland annat eftersom detaljplanens genomförande inte bedöms leda till ökade trafikmängder med ökade luftföroreningar till följd.

Kontoret gör bedömningen att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan att en miljöbedömning behöver göras. Länsstyrelsen har varken i samråds- eller i utställningsyttrande uttryckt att de är av annan uppfattning.

Allmänt om förslaget och utvecklingen

En bostadsrättsförening ställer sig frågande till hur påbyggnaden ger mer levande gatuplan.

En boende anser att planen saknar ett barnperspektiv.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Påbyggnaden i sig innebär inte levande bottenvåningar, men är en del i en omvandling av hela byggnaden som öppnar upp för möjligheten till publika lokaler.

Kontoret anser att barnperspektivet är tillvarataget i rimlig omfattning, bland annat genom att se till behovet av säkra gång- och cykelförbindelser mot parken norr om planområdet och att lyfta frågan om trygghet och ljussättning i kvalitets- och gestaltungsprogrammet.

Synpunkter på planhandlingarna

Lantmäteriet lämnar förslag på förtydliganden i plan- och genomförandebeskrivning.

En bostadsrättsförening anser att barriäreffekten mot S:t Eriksområdet inte är rättvist återgiven i kommunens underlag, där de anser att byggnader har utelämnats och gators bredd inte verkar överensstämma med verkligheten

Ett par närboende ifrågasätter riktigheten i trafikutredningens siffror på förändringen i mängden biltrafik.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Lantmäteriets synpunkter beaktas i det fortsatta planarbetet.

Planbeskrivningen kompletteras med vyer från S:t Eriksområdet.

Gatubredder granskas i illustrationsmaterialet. I vissa vyer ger gatans riktning att byggnader som ligger på olika avstånd från vypunkten hamnar närmare varandra än de i verkligheten gör.

Kontoret förstår inte riktigt vilka siffror som anses felaktiga i trafikutredningen, men utredningen uppdateras enligt det nya förslaget, och trafiksiffrorna ses över.

Kulturmiljö och påverkan på riksintresset

Länsstyrelsen bedömer att den planerade påbyggnaden kan komma att medföra påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövården, *Stockholms innerstad med Djurgården*. Det gäller påverkan på stadens siluett samt att den storskaliga och iögonenfallande påbyggnaden kommer att minska förståelsen för anläggningen som en kontorsanläggning från 1970-talet och att den årsring, som anläggningen i dag är en tydlig representant för, blir otydlig och svår-förståelig.

Förslaget behöver omarbetas. Dels för att undvika att en stor och spektakulär byggnad ändrar en historiskt känslig stadssiluett, vilket bedöms ge påtaglig skada i sig själv och indirekt genom den efter-följd det kan få på andra fastigheter. Dels behöver volymen minskas och anpassas till befintlig bebyggelse så att den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen med sina kvaliteter fortsatt får spela en huvudroll. Förslaget behöver ändras väsentligt för att kunna godtas. När det gäller kulturmiljöanalysen så instämmer länsstyrelsen till stor del i konsekvensanalysens slutsatser. De anser dock, till skillnad från konsekvensanalysen, att påverkan på gården blir stor genom förslag på nya hårdgjorda ytor. Detta är inte avgörande för hur bedömningen av hur väl riksintresset tillgodoses, men det är en varsamhetsfråga. Förändringarna på den norra gården anser länsstyrelsen vara rimliga. Länsstyrelsen anser inte att jämförelsen med privata byggprojekt som Bonnierhuset och S:t Eriks torn kan motivera ett högt bebyggelsetillskott i det här fallet, då dessa byggnader tillkom i en tid när högra byggnader inte var lika många som nu, och de dessutom är smalare byggnader vilket ger en mindre påverkan på siluetten och taklandskapet. Länsstyrelsen delar konsekvensanalysens bedömning att påverkan på riksintresset Karlberg blir begränsad.

Skönhetsrådet menar att förslaget till påbyggnad inte samspelar med befintlig anläggning och istället för att framhäva dess höga kvaliteter reducerar den till en sockel för nybyggnaden. Ett genomförande av förslaget skulle enligt rådet vara ett respektlöst intrång i Trygg-Hansa anläggningens integritet.

Kulturförvaltningen/Stadsmuseet anser att de mycket stora och spektakulära påbyggnaderna skulle innebära en kraftig förvanskning av anläggningens kulturhistoriska värde och påverka både när-områdets stadsbild och stadens siluett på ett negativt sätt. Kulturförvaltningen ser inte att planen kan genomföras utan att avsevärda kulturhistoriska värden förloras. De anser inte att skyddsbestämmelser för fasaderna är ett sätt att tillvarata det kulturhistoriska värdet på bebyggelsen om man samtidigt föreslår en påbyggnad. De anser inte heller att gården kan förändras i den omfattning som föreslås.

Bostadsrättsföreningen S:t Erik nr 1 samt ett antal boende i föreningen bedömer att förslaget bortser från Trygg-Hansahusets kulturskyddsmärkning samt hur stadsbilden påverkas, vilket blir en försämring för alla stockholmare.

Bostadsrättsföreningen Åkermannen 33 skriver i sitt yttrande att föreslagen påbyggnad radikalt förändrar byggnadens karaktär och inte är förenlig med befintliga kulturhistoriska värden. Föreslagen påbyggnad väcker också enligt föreningen frågor om vad byggnaden har för funktion eftersom den bryter den långa traditionen att låta offentliga byggnader vara tongivande. Effekten av påbyggnaden på de byggnadsminnesförklarade Rådhuset och Polishuset berörs inte i underlagen.

Bostadsrättsföreningen Klamparen 9 påpekar i sitt yttrande att förslaget innebär ett ännu större ingrepp på Trygg-Hansahusets kulturmiljövärden och kommer enligt dem att leda till ännu större försämringar av miljön för många boende i deras fastighet jämfört med tidigare förslag.

Bostadsrättsföreningen Tegelladan 1 skriver i sitt yttrande att de ifrågasätter huruvida förslaget bevarar byggnadens kulturhistoriska värden, föreslagen påbyggnad är orimligt hög och Stadshuset och Rådhuset kommer bli mindre framträdande.

Flera närboende är i grunden positivt inställda till en renovering alternativt ombyggnad av området men att förslaget då måste ta vara på och respektera Trygg-Hansa-husets kulturella värden betydligt mer än nuvarande förslag.

En närboende påpekar i sitt yttrande att fastigheten är byggd 1972 och representerar en byggstil som är tidstypisk, då många motsvarande byggnader har rivits inom EU så är det ett kulturintressant arv som inte bör förstöras eller förvanskas.

Samfundet S:t Erik, redogör i sitt yttrande för hur Trygg-Hansahuset är klassat som byggnadsminne och att förslaget innebär en grav förvanskning av både huset och den värdefulla intilliggande parken. Samfundet menar att en förbättrad kontakt med Scheelegatan kan åstadkommas med enklare medel. Slutligen anser samfundet att effekterna riskerar att bli förödande på omgivande stadsmiljö, fronten mot vattnet och stadssiluetten som alla är uttryck för Stockholm som kulturhistoriskt riksintresse.

Byggnadsvårdsföreningen, skriver i sitt yttrande att Trygg-Hansahuset är av hög arkitektur- och samhällshistorisk betydelse och har ett synnerligen högt kulturvärde och motsvarar därför fordringarna för byggnadsminne enligt stadsmuseets bedömning.

De noterar att den samlade effekten av olika projekt blir en allt större skada på Riksintresset Stockholms innerstad och Djurgården, och efterfrågar en helhetssyn och att staden formulerar en framtidsbild för vilka fortsatta förändringar som kan tillåtas utan att riksintresset påtagligt skadas.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

För att bemöta synpunkterna om förslagets påverkan på riksintresset kommer detaljplaneförslaget att bearbetas så att tillåten höjd på Muttrarna blir betydligt lägre.

Utformningen av påbyggnaden ändras så att den mer följer Skeppets och Muttrarnas särdrag och åstadkommer en bättre balans med befintliga byggnadsdelar. På Skeppet kommer den repetitiva utformningen behållas, det horisontella accentueras och takformen göras lugnare. På Muttrarna kommer takfallen att göras flackare för att påbyggnaden ska bli mindre expressiv.

Polishuset och Rådhuset är en värdekärna inom riksintresset. De speglar 1900-talets offentliga byggande och bildare ett sammanhållet centrum för rättskipning. De bidrar med monumentalitet till Kungsholmens stadsbild och dess torn bidrar till stadens siluett (på det eftersträlvade sättet, att offentliga byggnader och kyrktorn tillåts sticka upp). Kontoret har stämt av frågan om detaljplaneförslagets påverkan på dessa byggnader med bebyggelseantikvarisk expertis

som gör bedömningen att detaljplanen för Brädstapeln inte kommer att innebära några betydande konsekvenser för denna värdekärna.

- Projektet blir inte synligt från marknivå runt byggnaderna (uppe i husen kommer tillägget att kunna ses)*
- Tillägget döljer inte Rådhuset eller något av polishusen från någon plats*
- I siluetten, sedd från utsiktspunkterna på Södermalm, varken döljs eller utmanas tornen på dessa offentliga byggnader av tillägget.*
- Byggnaderna inom värdekärnan har stark monumentalitet och egen karaktär. De kommer även fortsättningsvis att vara synnerligen starka karaktärer på östra Kungsholmen*

Arkitektur och stadsbild

Flertalet närboende och bostadsrättsföreningar, liksom *Länsstyrelsen*, *Skönhetsrådet*, *Kulturförvaltningen/Stadsmuseet*, *Samfundet S:t Erik* och *Byggnadsvårdsföreningen* har synpunkter på den arkitektoniska gestaltningen av förslaget. Det handlar om påbyggnadens storlek och höjd, om det expressiva formspråket, materialverkan och att förslaget förskjuter balansen i den befintliga anläggningens komposition.

Flera remissinstanser, bostadsrättsföreningar och närboende anser att förslaget har en stor negativ påverkan på stadsbilden.

Länsstyrelsen uppfattar att många synpunkter som de haft i tidigare förslag nu har tagits tillvara, som den öppna gården och att paviljongen bevaras. Men de påpekar att påbyggnaden förutsätter att direktionstvåningen och de tillhörande grönytorna försvinner, vilket också påverkar det arkitektoniska värdet och byggnadens läsbarhet negativt.

Ett par angränsande bostadsrättsföreningar anser att projektet genomgående beskrivs i förhållande till den befintliga byggnaden, framför allt sett från Fleminggatan/Scheelegatan. Sambandet med S:t Eriksområdet och konsekvenserna för boendemiljön i området är inte tillräckligt beskrivet i planhandlingarna.

Flera boende i närområdet är positiva till en förändring av fastigheten, i synnerhet på gården mot Scheelegatan, men de är kritiska till den stora påbyggnaden.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Förslaget bearbetas, inom ramen för den arkitektoniska grundidén, så att påbyggnaden blir betydligt lägre och takvinklarna inte lika skarpa.

Genom att påbyggnaden blir lägre ändras proportionerna mellan den befintliga byggnaden och påbyggnaden så att den befintliga anläggningen fortsättningsvis kommer att vara den dominerande i anläggningens närmiljö.

Skeppets och Muttrarnas olika karaktär framhävs, där Skeppet har en horisontell betoning och Muttrarna är mer vertikala. Att lämna en distans i fasad mellan den befintliga byggnaden och påbyggnaden är fortsatt viktigt för att tydligt visa vad som är det nutida tillägget.

Att behålla direktionstvåningen förutsätter att muttrarna inte byggs på alls, vilket går emot påbyggnadens arkitektoniska grundidé.

En byggnad på gården har redan prövats i två olika samråd och utifrån de yttranden som kommit in har den utvecklingen bedömts inte vara möjlig att genomföra. Bevarande av den s.k. Grindstugan har varit en viktig utgångspunkt i det nu gällande förslaget.

Planhandlingarna kompletteras med illustrationer över hur förslaget uppfattas inifrån S:t Eriksområdet.

Olägenheter för grannar

Flera närboende och bostadsrättsföreningar är kritiska till att förslaget leder till ökad skuggning av befintliga bostäder och utemiljöer, med minskad himmelsvy och minskat dagsljus som följd, och är oroliga för ljusstörningar i form av reflektioner från glasfasader och ljus från de uppglasade kontorsytorna.

Flera uttrycker en önskan att se solstudier från fler tidpunkter på året och fler klockslag på dagen. En bostadsrättsförening ifrågasätter varför inte solstudierna för 23 september visas i planbeskrivningen.

Flera bostadsrättsföreningar och närboende uttrycker också en oro för att förslaget kommer att leda till ökade störningar för de närboende i form av buller, vibrationer och luftföroreningar när trafiken till garaget ökar. Underlagsuppgifter i luftföroreningsutredningen ifrågasätts, liksom slutsatserna av bullerutredningen.

Närboende uttrycker också en oro för störningar från tillkommande restauranger, nedskräpning, insyn från de terrasser som redovisas i påbyggnaden samt störningar under byggtiden.

En bostadsrättsförening samt ett antal boende i föreningen undrar också om nedfarten kommer att bli överbyggd som i modellen.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Påbyggnadens höjd kommer att minskas i förhållande till det utställda förslaget, i synnerhet på Muttrarna, och därigenom kommer skuggningen av omgivande kvarter att bli mindre. Kontoret gör bedömningen att de solstudier som är redovisade i planhandlingarna ger en bra bild av skuggningen av omgivande kvarter, och sommarsolstånd och vår-/höstdagjämning är de tidpunkter man normalt redovisar. Solen står lika högt den 23 mars som den 23 september (enda skillnaden är den timmes förskjutning som är effekten av sommartid i september men inte i mars) och därför visas inte båda alternativen i planbeskrivningen. När det gäller ljusstörningar så finns det en planbestämmelse som reglerar att högst 40% av påbyggnaden får vara helt transparent, för att undvika att påbyggnaden blir en lykta i taklandskapet. På plankartan finns även hänvisning till gestaltungsprinciper som handlar om fasadens speglingar och belysning av byggnaden.

Den minskade volymen jämfört med utställningsförslaget innebär mindre uthyrningsbar yta och därmed kommer mindre trafik att genereras. Eftersom en förutsättning för förslagets genomförande är att tekniska utrymmen flyttas från taket ner i källarplan kommer ett antal parkeringsplatser i källaren att tas i anspråk, vilket i sig bidrar till mindre biltrafik.

Eftersom en bygglovsprocess för handelslokaler i översta källarvåningen har pågått samtidigt med detaljplanen så kan det behöva tydliggöras ytterligare vilka störningar som detaljplanens genomförande ger upphov till och vilka konsekvenser som redan har hanterats i bygglovsprocessen. Text har åtgärder för att dämpa bullret vid garagedfarten krävs för att bygglovets ska godkännas.

Modellen är en förenkling av verkligheten och syftet med modellen har framför allt varit att visa påbyggnaden på Skeppet och Muttrarna. Därför är inte det som ligger under mark, bl a garagedfarten exakt återgiven. Detaljplanen ger möjlighet att bygga över delar av garagedfarten med tak, men utredningar kring buller och luftkvalitet ger inte stöd för att kräva en överbyggnad.

I planbeskrivningen har felaktiga bullervärden redovisats, men bullerutredningen som finns tillgänglig på stadens web är korrekt. Detta kommer att rättas till i planbeskrivningen.

Utemiljöer

Stadsdelsförvaltningens parkmiljöavdelning samt Exploateringskontoret påpekar att när norra gården byggs över ska den väl fungerande passagen från Scheelegatan till parken norr om kvarteret ersättas med en lika bra gångväg längs Scheelegatan och via infartsvägen till parkområdet. Dessutom måste trappan ner till passagen under Barnhusbron byggas om. Parkmiljöavdelningen framför att det är viktigt att utformningen inte skapar sidoutrymmen som kan inbjuda till övernattning, och att miljön under Barnhusbron behöver ett lyft.

Exploateringskontoret kommer att skriva ett exploateringsavtal med fastighetsägaren till Brädstapeln 16 (Areim) för att säkerställa att återställning och anpassning på allmänplatsmark blir lika bra som förbindelsen idag. Avtalet ska vara klart innan detaljplanen godkänns i stadsbyggnadsnämnden.

Parkmiljöavdelningen och Trafikkontoret ifrågasätter den stödmur som bildas mellan Scheelegatan och den upphöjda gården, vilket enligt parkmiljöavdelningen gör fastigheten mer sluten och frånvänd än dagens situation.

Parkmiljöavdelningen har synpunkter på den illustrerade landskapsutformningen, och framför allt antalet pilar längs med Scheelegatan och trädplanteringarna på taket.

Flera närboende och en bostadsrättsförening påpekar att gårdsmiljön är otrygg idag och att man kan bebygga delar av gården istället.

En närboende föreslår att rastgården/hundgården ska flyttas med hänvisning till att behovet av grönområde med sol ökar och konstaterar att det numera finns dubbla hundgårdar i omgivningarna och då speciellt Kronobergsparken.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Utformningen av infartsgatan, kopplingen till parken och norra gårdens anslutning till Scheelegatan kommer att utredas vidare parallellt med planarbetet, och stämmas av med Trafikkontoret, Parkmiljöavdelningen och Exploateringskontoret. Åtgärder i

parken regleras inte i detaljplanen, utan kommer att säkerställas genom exploateringsavtalet.

Planteringar, möblering och markbeläggning på gården (inom kvartersmark) regleras inte heller i detaljplanen, utan planhandlingarnas illustrationer över gården visar fastighetsägarnas intentioner. Landskapsutformningen bearbetas i samband med det fortsatta planarbetet och de inkomna synpunkterna om växtval, trygghet och höjdskillnader beaktas i det arbetet.

En byggnad på gården har redan prövats i två olika samråd och utifrån de yttranden som kommit in har den utvecklingen bedömts inte vara möjlig att genomföra. Bevarande av den s.k. Grindstugan har varit en viktig utgångspunkt i det nu gällande förslaget.

Hundrastgården ligger utanför detaljplanen och berörs inte av detta arbete.

Gator och trafik

Trafikförvaltningen Stockholms läns landsting understryker vikten av att säkerställa god framkomlighet för busstrafik längs de gator som berörs av planen, och ger tekniska råd kring utformning av gatan.

Trafikkontoret Stockholm stad anser att trottoaren på Scheelegatan i riktning mot parken ska ha en hög säkerhet och framkomlighet. Infartsgatan behöver också förbättras ur ett fotgängarperspektiv med förslagsvis en trottoar som leder till gångvägen i parken. Trappan mot parken behöver ändras så den är i linje med fortsatt gångstråk vilket kräver ombyggnation. Ny trappa ska ha lika bra standard, funktion och kvalitet som befintlig trappa. Trafikkontoret upplyser också om att handel i bottenvåningar ställer krav på angöringsplatser för bilar och en parkeringsplats för rörelsehindrade inom 25 meters gångavstånd från en tillgänglig och användbar entré till publika lokaler.

En närboende har synpunkter på Scheelegatans bredd, Barnhusbrons användning/utformning, samt förordar dubbdäcksförbud på Fleminggatan till följd av ökad trafik.

En bostadsrättsförening anser att antalet cykelparkeringsplatser är kraftigt underdimensionerat. Trafikkontoret upplyser även om att cykelparkeringsplatser bör vara lätta att komma åt och upplyser om stadens cykelparkeringsnorm. Även norra gården skulle enligt dem behöva cykelparkeringsplatser.

Trafikkontoret och en bostadsrättsförening uppmärksammar att eftersom den tunga trafiken till garaget förväntas öka, bör framkomlighet och trafiksäkerhet för cyklister ses över vid infartsgatan, som utgör en förbindelse mellan befintligt cykelstråk i parken och cykelstråk på Scheelegatan och Barnhusbron.

Exploateringskontoret påpekar att detaljplanen behöver kompletteras med x-område för gångförbindelse och cykeltrafik längs infartsgatan.

Rådet för funktionshinderfrågor rekommenderar att det uppförs en angoringsenhet vid garaget för att funktionshindrade kan nyttja hissen.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Endast infartsgatan ingår i planområdet. Utformning av Scheelegatan, Fleminggatan och Barnhusbron regleras inte i denna detaljplan, men förändringar som ska bekostas av fastighetsägarna ska regleras i exploateringsavtalet.

Möjligheten att förbättra för cykeltrafik vid infartsgatan utreds.

Antal cykelparkeringsplatser ute och inne ses över i planarbetet.

X-område kommer inte att införas längs infartsgatan, med undantag av en begränsad sträcka närmast Scheelegatan där en gångbana kommer att byggas ut, eftersom x-område för gång- och cykeltrafik inte kan kombineras med biltrafik på samma yta.

Angöring för funktionshindrade i garaget regleras inte i detaljplanen, men synpunkten förs vidare till fastighetsägarna.

Teknisk försörjning

Storstockholms brandförsvaret samt Fortum Värme har lämnat tekniska råd och riktlinjer som ska beaktas i projekteringen.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Synpunkterna förs vidare till fastighetsägarna.

Miljö- och klimataspekter

Miljökvalitetsnormer för vatten

Länsstyrelsen gör bedömningen att förslaget inte påverkar miljö-kvalitetsnormen för vatten (MKN). Om planförslaget drivs vidare behövs dock ett klargörande över hur MKN kan följas, särskilt fokus på områdets dagvattenhantering. Notera att kompletterande dagvattenåtgärder möjligen behövs trots små förändringar av plan-områdets karaktär. Detta styrs främst av behovet för förbättringar i berörda vattenförekomster och dagvattenbelastningen på dessa.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

En dagvattenutredning ska tas fram i det kommande planarbetet.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

Från de inkomna synpunkterna har intressekonflikter mellan anläggningens höga kulturhistoriska värden och den föreslagna påbyggnaden på Skeppet och Muttrarna kunnat identifieras. Enligt framförda synpunkter kan förslaget komma att skada riksintresset för kulturmiljövården.

Med anledning av de synpunkter som framförts under utställningen kommer följande frågor att studeras vidare och kontoret föreslår att detaljplanen ställs ut på nytt.

- Tillåten byggnadshöjd på Muttrarna sänks väsentligt
- Påbyggnadens gestaltning bearbetas så att den mer följer Skeppets och Muttrarnas särdrag och åstadkommer en bättre balans med befintliga byggnadsdelar. På Skeppet kommer den repetitiva utformningen behållas, det horisontella accentueras och takformen göras lugnare. På Muttrarna kommer takfallen att göras flackare för att påbyggnaden ska bli mindre expressiv
- Utredningar uppdateras utifrån de nya förutsättningarna
- En dagvattenutredning tas fram
- Gårdens gestaltning ses över så att större hänsyn tas till den ursprungliga utformningen med en större andel gröna ytor
- Cykelparkering, placering och antal, ses över
- Anslutning till omgivande allmän platsmark i norra änden av planområdet ses över
- Planhandlingarna kompletteras med illustrationer från S:t Eriksområdet.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att ovanstående revideringar innebär en lämplig avvägning mellan olika intressen. Nästa steg i planprocessen är att fortsätta arbetet med planhandlingarna och ta fram ett nytt förslag som bemöter osäkerheten kring bland annat riksintresset och kulturmiljön.

Inkomna synpunkter

Nedan redovisas en sammanfattning av inkomna synpunkter. För yttrandena i sin helhet hänvisas till planakten för projektet, dnr 2009-04274. Planakten för ärendet finns tillgänglig i Tekniska Nämndhuset på Fleminggatan 4.

Statliga och regionala myndigheter och förbund

Länsstyrelsen

Sammanfattande bedömning

Länsstyrelsen bedömer att den planerade påbyggnaden kan komma att medföra påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövården, *Stockholms innerstad med Djurgården*. Det gäller påverkan på stadens siluett samt att den storskaliga och iögonenfallande påbyggnaden kommer att minska förståelsen för anläggningen som en kontorsanläggning från 1970-talet och att den årsring, som anläggningen i dag är en tydlig representant för, blir otidlig och svårförståelig.

Förslaget behöver omarbetas. Dels för att undvika att en stor och spektakulär byggnad ändrar en historiskt känslig stadssiluett, vilket bedöms ge påtaglig skada i sig själv och indirekt genom den efterföljd det kan få på andra fastigheter. Dels behöver volymen minskas och anpassas till befintlig bebyggelse så att den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen med sina kvaliteter fortsatt får spela en huvudroll. Förslaget behöver ändras väsentligt för att kunna godtas. Om kommunen går vidare med ett omarbetat förslag, ska ny utställning ske, enligt 5 kap. 27 § ÄPBL.

Kulturmiljö av riksintresse

Planen är belägen inom riksintresset för kulturmiljövården, *Stockholms innerstad med Djurgården*, (AB 115). Flera uttryck för riksintresset har bäring på Brädstapeln 13 och 16. I värdebeskrivningen pekas försäkringsbolagens huvudkontor särskilt ut som en del av sjöfarts-, handels- och industristaden. Kvarteret Brädstapeln ingår i en enklav av bebyggelse från 1960 - 80-tal av ett högt samhällshistoriskt och arkitektoniskt värde som hänger samman med uttrycket det moderna välfärdssamhället och dess stadsbyggande. Bland riksintressets uttryck nämns också flera Stockholmska särdrag och i detta sammanhang är de tydliga årsringarna väsentliga. Genom sitt läge och genom den höjd på bebyggelsen som föreslås i planen kommer ett förverkligat

planförslag även att påverka särdragen stadssiluetten och fronten mot vattenrummen.

Länsstyrelsen bedömer att planens förverkligande kommer att innebära påtaglig skada på riksintresset. Det gäller påverkan på stadens siluett samt att den storskaliga och iögonenfallande påbyggnaden kommer att minska förståelsen för anläggningen som en kontorsanläggning från 1970-talet och att den årsring, som anläggningen i dag är en tydlig representant för, blir otidlig och svårförståelig.

Befintliga värden

Kvarteret Brädstapeln ingår tillsammans med Tingsrättens byggnad inom kvarteret Klamparen 10 och Tekniska nämndhuset inom kvarteret Klamparen 7 i en enklav av bebyggelse från 1960 - 80-tal med höga samhällshistoriska och arkitektoniska värden.

Bebyggelsen inom kvarteren tillhör stadens mest framstående miljöer från tiden, och utgör en manifestation av samhällets och storföretagens parallella tillväxt under 1900-talets senare del.

Planen omfattar bebyggelsen på Brädstapeln 13 och 16 som uppfördes som Trygg-Hansas huvudkontor. Anläggningen har blåklassats av Stockholms stadsmuseum då den bedömts motsvara kraven för byggnadsminnesförklaring. Länsstyrelsen har en öppen väckt fråga om byggnadsminnesförklaring av anläggningen.

Planförslaget

Planförslagets ambitioner att säkerställa huvudbyggnadens kulturhistoriska värden genom skyddsbestämmelser och rivningsförbud är bra. Länsstyrelsen ser också mycket positivt på att paviljongen (även kallad Grindstugan) enligt planförslaget bevaras och att större hänsyn tas till gårdens kulturhistoriska värden. Förslaget innebär att muren mot Scheelegatan rivs för att öppna gården och göra den mera tillgänglig. Länsstyrelsen har inga invändningar mot detta men ifrågasätter att en relativt stor del av gräsytan blir hårdgjord och att grönskan ersätts av trekantiga planteringsytor.

Länsstyrelsen uppfattar att förslaget på många sätt har hanterat de synpunkter som Länsstyrelsen och andra remissinstanser tidigare har haft. Det gäller den nyss nämnda gården inklusive paviljongen som nu bevaras. Påbyggnadens uppbrutna och oregelbundna karaktär syftar till att undvika en homogen yta, för att den bättre ska kunna läsas in i taklandskapet.

Problemet är dock att påbyggnaden som föreslås har en storlek som inte dessa grepp rör på, utan från vissa vinklar uppfattas den som en stor volym som påverkar siluetten på ett sådant sätt att riksintresset

påtagligt skadas. Det nu presenterade förslaget har i sin högsta del (över de s.k. muttrarna) en totalhöjd på + 67,0 meter över nollplanet. Det är 1,5 m högre än den tilltänkta byggnaden som presenterades i det andra samrådet 2013. Den spektakulära utformningen gör att taklandskapet blir svårläst och utbredningen gör att påverkan blir stor. Det gäller från platser som Corneliusparken på Södermalm, Katarinahissen, Monteliusvägen, Kungsbron och S:t Eriksbron som redovisas i konsekvensanalysen.

Även från järnvägen kommer påverkan att bli stor och årsringen med kontorsbyggnader från 1960- och 1970-talen kommer att försvagas.

Påbyggnaden får stora konsekvenser för anläggningens läsbarhet, de arkitektoniska värdena och upplevelsen av dessa. Det är främst den stora påbyggnaden på ”muttrarna” som är besvärande genom att tillskottet förskjuter den genomtänkta balansen mellan de tre byggnadskropparna och den kontrasterande materialverkan som idag kännetecknar anläggningen. Tillbyggnaden tar över i kvarteret. Detta genom sin skala och utformning och på bekostnad av den befintliga anläggningen vars uttryck är mer lågmält – även om även den är en stor volym. Påbyggnaden förutsätter också att direktionsvåningen och de tillhörande grönytorna försvinner, vilket också påverkar det arkitektoniska värdet och byggnadens läsbarhet negativt.

Synpunkter på konsekvensbedömning

I samband med granskningsförslaget har en antikvarisk konsekvensanalys tagits fram. Konsekvensanalysen presenterar på ett tydligt sätt anläggningens kulturhistoriska värden och vilken påverkan de föreslagna åtgärderna skulle få på det kulturhistoriska värdet. Länsstyrelsen instämmer till stor del i konsekvensanalysens slutsatser. I konsekvensanalysen konstateras att påverkan på ytor och funktioner i anläggningen blir tämligen stor och därmed försvåras dess avläsbarhet. Länsstyrelsen anser, till skillnad mot konsekvensanalysen, att påverkan på gården också blir stor genom att en del av grönytan föreslås bli hårdgjord yta. Detta är inte avgörande för bedömningen av hur väl riksintresset tillgodoses, men det är en varsamhetsfråga. Förändringarna på den norra gården bedömer Länsstyrelsen, liksom konsulten, vara rimliga.

Länsstyrelsen delar konsekvensanalysens bedömning att påverkan på riksintresset Karlberg blir begränsad.

I konsekvensanalysen har påbyggnaden motiverats med att även andra privata byggprojekt påverkar stadssiluetten. Hit hör Bonnierhuset och S:t Eriks torn. Länsstyrelsen anser inte att jämförelsen med de nämnda byggprojekten kan motivera ett högt, påtagligt

bebyggelsestillskott i det här fallet. De nämnda byggnaderna tillkom i en tid när högre byggnader inte var lika många som nu. Dessutom är det smalare byggnader, vilket ger en mindre påverkan på siluetten och taklandskapet. Enligt riksintressebeskrivningen för Stockholms innerstad med Djurgården är stadssiluetten ett karaktärsdrag att värna, med den begränsade hushöjden där i stort sett bara kyrktornen och offentliga byggnader tillåts höja sig över mängden.

I planbeskrivningen anges att utformningen för tankarna till en offentlig byggnad snarare än till ett kontorshus, vilket då skulle motivera en högre bebyggelse just här. Några argument för varför just detta kontorshus ska få ta en sådan plats i stadsbilden och bli ett nytt landmärke framförs dock inte.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Enligt planbeskrivningen bedöms inte planförslaget påverka möjligheterna att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten eftersom näringsämnen eller förorenande ämnen inte tillförs Mälaren – Ulvsundasjön.

Om planförslaget drivs vidare behöver dock klargöras på vilket sätt planen kan ha en effekt på hur miljö kvalitetsnormerna för vatten kan följas. Av särskild vikt är en utförligare beskrivning av dagvattenhanteringen för området. Notera att kompletterande dagvattenåtgärder möjligen behövs trots små förändringar av planområdets karaktär. Detta styrs främst av behovet för förbättringar i berörda vattenförekomster och dagvattenbelastningen på dessa.

Lantmäteriet

Lantmäteriet har i sitt yttrande föreslagit ändringar i genomförande-beskrivningen som förtydligar att detaljplanen endast omfattar kvartersmark med beteckning K och H.

Lantmäteriet önskar också ett förtydligande i genomförande-beskrivningen om att man ska ta hänsyn till fastighetsgränsen mellan berörda fastigheter vid bygglovet avseende den tillbyggnad som kommer att ske genom att ytterligare några våningar tillskapas.

Storstockholms brandförsvär

Brandförsvaret har lämnat följande synpunkter:

Hantering av olycksrisker

Omgivande gator är inte markerade som primära transportleder för farligt gods, varför inga riskreducerande åtgärder med avseende på detta bedöms behöva vidtagas.

För att förhindra brandspridning mellan byggnader beaktas det byggnadstekniska brandskyddet särskilt.

Då en ny byggnad planeras för att uppföras ovanpå ett garage observeras att brandcellsindelningen utförs så att rökutveckling i garaget inte kan spridas till ovanförliggande byggnad.

Om byggnaden utförs med Tr2 trapphus får dessa inte ha direkt förbindelse med källare.

Eventuella hissar/hisschakt bör utformas så att rökspridning förhindras.

Möjlighet till räddningsinsatser

Brandförsvarets möjligheter till insats skall uppmärksammas i det fortsatta planarbetet. En brand eller annat nödläge i höga hus innebär speciella svårigheter vid brandförsvarets insats. I höga hus måste därför speciella krav ställas på trygga utrymningsvägar och system som underlättar en räddningsinsats.

För detta krävs att:

- Byggnaden förses med minst två trapphus.
- Byggnaden förses med bl. a. stigarledningar för släckvatten, system för brandgasventilation, räddningshissar och TR2 trapphus i direkt anslutning till räddningshissen.
- Räddningshissen förses med reservkraft. Brandförsvaret förordar ett dieseldrivet reservkraftverk för en säker funktion.

Vid planeringen av området måste hänsyn tas till tillgänglighet och framkomlighet för brandförsvarets räddningsfordon, dels för planerad nybyggnad och dels för befintlig bebyggelse.

Enligt Boverkets byggregler (samt även äldre byggnadsbestämmelser) är det tillåtet att projektera byggnader där brandförsvarets stegutrustning förutsätts kunna utgöra den alternativa utrymningsvägen från bostäder och kontorsmiljö, förutsatt att brandförsvaret kan vara på plats inom rimligt tid. Denna lösning är den vanligaste för bostäder och mindre kontor upp till åtta våningars höjd. Detta gör att brandförsvarets bärbara stegar samt i de flesta fall brandförsvarets höjdfordon måste ha plats för uppställning och för att komma åt samtliga delar av en byggnad som projekterats på detta vis (gäller i förekommande fall befintlig bebyggelse).

Det förutsätts att området är försett med brandposter enligt reglerna i Svenskt vattens publikationer.

En så hög byggnad som denna bör skyddas med automatiskt brandlarm och automatisk vattensprinkler för att underlätta utrymning och räddningsinsats och minska risken för snabb brandspridning via fönster och fasad.

Trafikförvaltningen, Stockholms läns landsting

Trafikförvaltningen har inget att tillägga utöver de synpunkter som framfördes under samrådet. De understryker vikten av att säkerställa god framkomlighet för busstrafik längs de gator som berörs av planen.

De gator som trafikeras av buss ska utformas i enlighet med gällande riktlinjer (RiBuss), vilket bland annat innebär 3,5 m breda körfält i vardera riktningen.

Korsningen Scheelegatan/Fleminggatan behöver utformas med hänsyn till busstrafiken, så att svängande fordon inte hindrar bussar. Särskilt gäller detta stomtrafikbussen längs Fleminggatan men även för Scheelegatan där linje 61 trafikerar i cirka kvartstrafik.

Avsmalningen av Scheelegatans behöver göras utan att framkomligheten för buss försämrars. Ett förslag är att utforma Scheelegatan närmast korsningen med två körfält som kan magasinera fordon som ska mot Kungsholmen torg respektive Fleminggatan.

Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar

Norrmalms stadsdelsförvaltning, parkmiljöavdelningen norra innerstaden

Parkmiljöavdelningen instämmer med Trafikkontorets synpunkter angående trafik, övergångsställe och cykel. I övrigt ifrågasätter parkmiljöavdelningen förslaget på stödmur mot fastigheten som verkar innebära en höjning av marken med ca 2 meter. Detta menar parkmiljöavdelningen gör fastigheten mer sluten och frånvänd än dagens situation och är inte positivt för stadsmiljön, istället för man byggnaden förhålla sig till befintlig gatunivå.

Planteringen av pilar vid Scheelegatan riskerar att bli för tät. Istället bör man ta bort de innersta träden, som ändå kommer att behöva tas bort inom en tioårsperiod, men behålla resten av planteringsytan.

Trädplantering i de triangulära ytorna på taket kräver torktåliga arter, det vore istället mer lämpligt att skapa en sammanhängande växtbädd för alla tre träd.

Skissens förslag med en trappa till passagen under bron precis intill fasaden anser parkmiljöavdelningen inte vara en bra lösning. Det är viktigt att se till att utformning och gestaltning inte skapar sidoutrymmen som kan inbjuda till övernattning. Trappan måste också gestaltas så att den smälter in i miljön med stödmurar som kryssmurar i granit.

Slutligen anser parkmiljöavdelningen att miljön under Barnhusbron behöver ett lyft, både ut en trygghetsaspekt och för att göra platsen mer inbjudande.

Trafikkontoret Stockholm stad

Cykel- och cykelparkering

Framkomlighet och trafiksäkerhet för cyklister bör ses över vid infartsgatan, som utgör en förbindelse mellan befintligt cykelstråk i parken och cykelstråk på Scheelegatan och Barnhusbron. Anledningen är att cyklister färdas i blandtrafik och att trafikintensiteten för tung trafik kommer att öka då antalet godsleveranser kommer öka från 25 till 62 leveranser/dag.

Trafikkontoret upplyser om att cykelparkeringsplatser bör vara lätta att komma åt och att cykelparkeringstal vid nyproduktion är minst 0,2 platser per anställd vid arbetsplatser, 5-10 platser per 1000 m² BTA för kontor samt 20-30 platser per 1000 m² BTA för handel. Det är bra om cykelparkeringsplatser kan anordnas även på norra gården.

Parkering till fastigheter

Handel i bottenvåningar ställer krav på angöringsplatser för bilar och en parkeringsplats för rörelsehindrade inom 25 meters gångavstånd från en tillgänglig och användbar entré till publika lokaler. Om parkering till handeln ryms i garaget så förutsätter kontoret att även rörelsehindrade kommer att ha möjlighet att nå handelslokaler via garaget, vilket kräver tillgång till en hiss.

Parkeringsstal för kontor är 4-6 bilplatser per 1000 m².

Tillgänglighet

Koppling mellan trottoar på Scheelegatan, Barnhusbron och parken måste ses över i och med upphöjning av norra gården. Dagens lösning med kopplingen till parken via tunnel är trafiksäker och

fungerar bra. På andra sidan av gatan finns det ett dagis och stråket till parken via tunneln är en bra och säker lösning för barn. Trafikkontoret kräver att trottoaren på Scheelegatan i riktning mot parken ska ha en hög standard gällande säkerhet och framkomlighet. Dagens 2 meters bredd är inte tillräckligt enligt stadens norm, utan trottoaren föreslås breddas till minst 2,5 meter. Infartsgatan behöver förbättras ur ett fotgängarperspektiv, en trottoar som leder till gångvägen i parken.

Trappan mot parken behöver ändras så den är i linje med fortsatt gångstråk, vilket kräver ombyggnation av trappan. Ny trappa ska ha lika bra standard, funktion och kvalité som befintlig trappa.

Exploateringskontoret Stockholm stad

Planförslaget medger en överbyggnad av norra gården som leder till att gångstråket till parken genom en tunnel stängs (x-område i gällande detaljplan).

Exploateringskontoret anser att nuvarande gångväg fungerar bra och är en trafiksäker väg för bl. a barngrupper. Förslaget att stänga tunneln innebär att en lika bra gångväg ska ordnas längs Scheelegatan och via infartsgatan till parkområdet. Detaljplanen behöver kompletteras med x-område för gångförbindelse och cykeltrafik längs infartsgatan. Dessutom behöver trapp och platsen nedanför kopplingen under Barnhusbron byggas om.

Exploateringskontoret kommer att skriva ett exploateringsavtal med fastighetsägaren till Brädstapeln 16 (Areim) för att säkerställa att återställning och anpassning på allmänplatsmark blir lika bra som förbindelsen idag. Avtalet ska vara klart innan detaljplanen godkänns i stadsbyggnadsnämnden.

Kulturnämndens kulturmiljöutskott

Kulturmiljöutskottet överlämnar och åberopar kulturförvaltningens synpunkter.

Sammanfattning

Kulturförvaltningen anser att de mycket stora och spektakulära påbyggnaderna skulle innebära en kraftig förvanskning av anläggningens kulturhistoriska värde och påverka både närområdets stadsbild och stadens siluett på ett negativt sätt.

Kulturförvaltningen ser inte att planen kan genomföras utan att avsevärda kulturhistoriska värden förloras.

Kulturhistoriska värden

Anläggningen har ett synnerligen stort kulturhistoriskt värde och är blåmarkerad på Stadsmuseets kulturhistoriska klassificeringskarta.

Kontorskomplexet har stora arkitekturhistoriska och samhällshistoriska värden. Anläggningens tre byggnader av olika storlek och karaktär samt den sammanbindande parken är alla betydelsefulla för kompositionen och gestaltade med hög ambition i utförande och material och utgör en helgjuten enhet. Den lägre paviljongbyggnaden medger goda ljusförhållanden för parken och kompenserar och kontrasterar mot de större och tyngre volymerna i komplexet. Konstnärlig utsmyckning finns integrerad i både byggnaderna och parken och är i huvudsak bevarad i ursprungligt skick.

Anläggningen är ett resultat av tidens idéer om stordrift och samordning, uppfört för försäkringsbolaget Trygg-Hansa. Bolaget hade gjort flera sammanslagningar och hade behov av att samla 2000 anställda på samma plats. Enligt internationella idéer var sexhörningen den idealiska planformen för kontorslandskap vilket genomfördes i muttrarna medan man i längan planerade för cellkontor. I tidens anda var också bolagets personal representerad i program- och projekteringsarbetet. Kontorskomplexet är ett särdeles kvalitativt exempel på hur de stora bolagen manifesterade sin betydelse i egna byggnader av hög kvalitet, modernitet och omfattande konstnärlig utsmyckning. Anläggningen är tidstypisk och unik och bevarar ursprunglig utformning samt äger stora stadsbildsmässiga värden. Kontorskomplexet ingår också i ett stråk av betydelsefulla och högkvalitativa administrationsbyggnader, från en för staden expansiv period, och har tillsammans med bebyggelsen i kvarteret Klamparen stora stadsbildsmässiga värden.

Synpunkter

Kulturförvaltningen har i underhandsdiskussioner ifrågasatt planförslaget med föreslagna påbyggnader på grund av de negativa konsekvenserna för de kulturhistoriska värdena. Eftersom det nuvarande planförslaget inte har någon likhet med det förslag som samrådet gällde 2013 anser kulturförvaltningen att ett nytt samråd hade varit lämpligt. Förvaltningen ser hur det uttalade syftet med planen att utöka kontorsytan och att säkerställa kulturhistoriska värden här i detta förslag är oförenliga och helt motsatta. En stor del av anläggningens kulturhistoriska, arkitektoniska och stadbyggnadsmässiga värden ligger i de befintliga volymerna som är väl avvägda i de tre byggnaderna som samlats kring gården/parken. De föreslagna påbyggnaderna är mycket voluminösa och spektakulära och förtar den ursprungliga kompositionen. Påbyggnaderna medför en grav förvanskning av anläggningen. Att de stora påbyggnaderna

visuellt skilts från de ursprungliga och tar lufrummet ovan byggnaderna anser förvaltningen inte vara mindre förvanskande. Vidare innebär påbyggnaderna en skalförskjutning i området där den omgivande bebyggelsen förminskas och stadsbilden förrycks. Påbyggnaderna ger också en apart och avsevärd påverkan på stadens siluett. Förvaltningen ser inte heller att det ligger något allmänt intresse i att kontorslokaler manifesteras ovan stadens siluett där av hävd endast byggnader av allmänt intresse framträtt. Påbyggnaderna medför att Muttrarnas takvåningar försvinner och kräver också konstruktioner som påverkar de befintliga byggnaderna och eventuellt också kräver grundförstärkningar. Att föreslå skyddsbestämmelser för fasaderna och därmed anse att de kulturhistoriska värdena tillvaratagits kan inte betraktas som ett seriöst bevarande av byggnader som har ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde. Förvaltningen anser inte heller att gården kan förändras i den omfattning som föreslås.

Kulturförvaltningen ser med oro på hur stora påbyggnader generellt förvanskar bebyggelsen och påverkar stadens siluett som utgör ett starkt och viktigt karaktärsdrag i riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården.

Skönhetsrådet

Om processen

Skönhetsrådet påpekar att granskningsförslaget inte är en utveckling av tidigare samrådsförslag utan är att betrakta som ett helt nytt förslag varför de finner det olämpligt att inte på nytt inhämta synpunkter i ett samråd. Att föreslå tillägg på arkitektoniskt högkvalitativa anläggningar av den högsta skyddsklassen är en avancerad arkitektuppgift som kräver sin process, vilket motiverar ett nytt samråd, även om man i processen redan har haft två samråd med sinsemellan olika förslag.

Om stadsbild, gestaltning och kulturmiljö

I granskningsförslaget har hela den tillkommande volymen lagts ovanpå den befintliga anläggningen i form av en glaspåbyggnad som reser sig från två våningar vid Fleminggatan till fyra vid Barnhusbron. Tilläggets våningshöjder har varit en förutsättning från stadsbyggnadskontoret och gestaltningen därför en följd av dessa premisser. Tillägget, som liknas vid en fjärl av arkitekten Manuelle Gautrand, är en expressiv och spektakulär påbyggnad som inte saknar kvaliteter. Problemet är den tondövhets som påbyggnaden visar mot den befintliga anläggningen, som i ett slag avkläs sin arkitektoniska spets och reduceras till en sockel för nybyggnaden.

Skönhetsrådet anser att ett av de stora problemen med förslaget är de våningssatta förutsättningar som arkitekten fått att arbeta med från början. Detta har skymt möjligheten att verka utifrån de befintliga byggnadernas väsen. Rådet anser vidare att de separata byggnadskropparna har ett värde som omistliga delar i en medvetet gestaltad, tidstypisk anläggning av hög dignitet. Om förslaget genomförs innebär det ett respektlöst intrång i Trygg-Hansaanläggningens integritet.

Skönhetsrådet avstyrker bestämt förslaget till detaljplan.

Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningen har inget att erinra.

Rådet för funktionshinderfrågor

Rådet rekommenderar att det uppförs en angöringsenhet vid garaget för att funktionshindrade kan nyttja hissen. Platsen bör vara registrerad som angöringsyta så att färdtjänst och taxi lättare hittar platsen.

Entré till handelsplan bör tydligt skyltas med hänsyn till människor med synnedsättning och kognitiva svårigheter.

Övriga remissinstanser

AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad

Inom planområdet finns befintliga ledningar för fjärrvärme- och/eller fjärrkyla. För att kunna planera eventuella ledningsomläggningar och nya ledningsdragningar samt säkra befintlig drift med så få driftsstörningar som möjligt är det bra med tidig information och samrådsmöten. Åtgärder i Fortum Värmes distributionsanläggningar utförs av Fortum Värme och bekostas av byggherre enl. gällande avtal, viktigt att teckna genomförandavtal snarast möjligt.

Kv. Brädstapeln 16 har en anslutning till gasnätet.

I övrigt har Fortum eller Stockholm Gas ingen erinran.

Norrenergi

Norrenergi har inga befintliga fjärrvärmeledningar på nu avsedda fastigheter och har inga synpunkter på redovisad detaljplan.

Sakägare enligt fastighetsförteckning

Bostadsrättsföreningen S:t Erik 1, (Carl-Gustaf Lindstedts gata/Ivan Oljelunds Gränd)

BRF S:t Erik 1 äger den fastighet som ligger närmast intill Brädstapeln 13 och 16. Bostadsrättsföreningen yrkar på att förslag till ändring av detaljplanen inte godkänns.

Föreningen är av åsikten att hanteringen inte har skett på ett korrekt sätt. De har inte fått möjlighet att lämna synpunkter innan om förslaget, inte heller om bygglov för ombyggnation i delar av existerande hus som lämnats i augusti 2016, trots att deras fastighet är närmast den byggnad för vilken ombyggnation beslutats. De hävdar också att flera punkter ändrats i beslutsmaterial innan nämndens sammanträde, att många argument i beslutshandlingarna rör saker från 2009 – 2013 och ej det som varit uppe för beslut, och att det på ett flertal ställen noteras att fastigheten har nya ägare vilket inte bör påverka beslutet.

De instämmer i att det vore trevligt att utveckla Trygg Hansa-huset. Dock måste en sådan utveckling beakta boendemiljön för BRF S:t Erik nr 1 och dess medlemmar och säkerställa att föreningen och dess medlemmar inte blir drabbade negativt. Deras bedömning är att detaljplaneförslaget kraftigt, både på kort och lång sikt kommer förstöra för föreningen och medlemmarnas boendemiljö, och inte uppfylla bl. a miljöbalkens regler om luftföroreningar och buller.

Friskluftsintagen till bostadshuset vetter mot Trygg Hansahuset och dess garagedfart vilket medför risk för luftföroreningar och avgaslukt i bostäderna. De vill se en hälsovårdsundersökning om hur den ökade trafiken i garagedfarten kommer påverka hälsosituationen för varje lägenhet och dess boende i bostadshuset.

Ett flertal medlemmar upplever redan idag buller- och vibrationsstörningar från trafiken till och från garaget, och föreningen påpekar att det finns utredningar som säger att trafikvolymen skulle tiodubblas jämfört med idag. De noterar också att bullerrapporten bara anger amplitud på ljudet, inte hur stor del av dygnet det kommer att vara bullerstört.

De noterar att garagedfarten finns kvar på ritningar, men att den är överbyggd i den modell som ställts ut, vilket är missledande om det är så att den ska vara kvar. Till en viss del bedömer föreningen att de hälsovådliga olägenheterna kan undvikas om garagedfarten flyttas eller byggs över.

Det finns en oro för störningar under byggtiden.

De bedömer att förslaget leder till att dagsljus och soltillförsel till bostadshusen främst på Carl-Gustaf Lindstedts gata, men även på

Ivan Oljelunds gränd, begränsas ytterligare, samt att det finns en risk för konstiga reflektioner från glaskonstruktionen som speglas i grannhusets fönster.

De konstaterar att det blir en ökad skuggning av stigar och gångvägar, promenadstråk, Kungsholms strandstig och parken tillhörande S:t Eriksområdet, vilket de bedömer kan leda till ökad otrygghet för alla boende i området.

De öppna terrasserna som föreslås strax ovanför bostadshusets högsta våningar riskerar att bli störande för boende med balkonger åt detta håll. De bedömer också att det finns en risk för störande ljud från restaurang, samt störande aktivitet/nedskräpning/ljud/larm vid gräsmattan närmast Brf S:t Erik nr 1 om flera människor/företag finns i området.

De bedömer att förslaget bortser från Trygg-Hansahusets kulturskyddsmärkning samt hur stadsbilden påverkas, vilket blir en försämring för alla stockholmare.

Medlemmarna är av uppfattningen att den föreslagna nybyggnaden är ful och inte passande i området och de hänvisar till Skönhetsrådets yttrande.

De konstaterar att det redan finns ett flertal restauranger, apotek, butiker och systembolag på några hundra meters avstånd, vilket de bedömer som tillräckligt med utbud och ytterligare exploatering skulle riskera vara till direkt skada för det lokala näringslivet.

De påpekar att ett flertalet negativa konsekvenser drabbar S:t Eriksområdet i allmänhet och deras bostadsrättsförening i synnerhet. De upplever att bostadsrättsvärdena samt boendemiljön ”offras” för de boende i föreningen fullt medvetet, vilket de anser vara fullständigt oacceptabelt.

Förslaget bör inte godkännas och strider troligen mot EU:s byggnadsregler samt gällande översiktsplan. Eftersom ÄPBL ska tillämpas är planprogram huvudregel. Det har inte framkommit något som medför att ett sådant planprogram kan underlåtas. Förslag till detaljplan har därmed inte upprättats enligt reglerna i ÄPBL och ska av den anledningen inte antas.

Bostadsrättsföreningen Åkermannen 33, (Fleminggatan 23)

Föreslagen påbyggnad förändrar radikalt byggnadens karaktär och är inte förenlig med befintliga kulturhistoriska värden. Föreningen gör en jämförelse med Skandiahuset vid Mynttorget och Tryggghuset vid Birger Jarlsgatan/Engelbrektsgränd och påpekar att blåklassningar ska hanteras på samma sätt som det skall ha gjorts där.

De konstaterar att taksiluetten redan idag avviker från stenstadens men att det knappast kan tas för intäkt för att avvika ännu mer, i vissa delar en fördubbling av takhöjden. Att hävda att den föreslagna påbyggnaden av Trygg Hansahuset inte förvanskar huset är att tänja begreppet förvanska bortom den innebörd och användning ordet kan anses ha i vedertaget språkbruk.

Föreslagen påbyggnad väcker frågor om vad byggnaden har för funktion eftersom den bryter den långa traditionen att låta offentliga byggnader vara tongivande. Effekten av påbyggnaden på de byggnadsminnesförklarade Rådhuset och Polishuset berörs inte i underlagen. Dessa två märkesbyggnader överskuggas samtidigt som det kulturhistoriska värdet av Trygg Hansa-huset, ett tidstypiskt rationellt kontorshus, förfuskas genom att den ges intrycket av att vara en publik märkesbyggnad.

Föreningen uttrycker sin mening att föreliggande planförslag i de delar som rör påbyggnad av befintliga byggnader inte ska godkännas.

Avslutningsvis kan konstateras att de föreslagna ombyggnationerna av källar- och markplan samt parkområdena, och de positiva effekterna det bedöms medföra, självfallet är möjliga att genomföra utan påbyggnad av kontorsfastigheterna.

I utställningshandlingarna konstateras att parken och strandpromenaden norr om fastigheten påverkas av utökad skuggning, men i de i planbeksrivningen bilagda solstudierna saknas illustrationer för 23 september som också uppvisar betydande skuggningseffekter av strandpromenaden och parken.

De konstaterar att antalet cykelresor väntas öka betydligt och att antalet cykelparkeringsplatser är kraftigt underdimensionerat och bedömer att det finns en risk att parkens (gårdens) skyddsvärda egenskaper kommer att överskuggas av okontrollerad cykelparkering till följd av underdimensioneringen.

De konstaterar också att bedömningen av luftföroreningshalten utgår från en höjning av bara 10 meter när den faktiska höjningen är större, och det väcker frågor om hur tillförlitlig bedömningen av luftföroreningssituationen är.

De konstaterar att godsleveranserna beräknas öka med 148 % men att det inte framgår om luftföroreningsutredningen utgår från dagens eller prognostiserad trafikvolym.

Bostadsrättsföreningen Klamparen 9 (Scheelegatan 40)

Klamparen 9 avstyrker förslaget till detaljplan. De hänvisar till sitt yttrande över samrådsförslaget och anser att detta förslag innebär ett

ännu större ingrepp på Trygg-Hansahusets kulturmiljövärden och kommer att leda till ännu större försämringar av miljön för många boende i deras fastighet jämfört med tidigare förslag.

Framför allt påbyggnaden på de s.k. Muttrarna skymmer solljuset under eftermiddagar och kvällar för boende i lägenheter mot Scheelegatan. Den omfattande volymen kommer att leda till att de knappast kommer att kunna se någon himmel överhuvudtaget. Strukturen med delvis speglande glas behöver studeras.

Påbyggnaden kommer medföra försämringar av luftcirkulationen, vilket även framgår av handlingarna, vilket föreningen anser är ett skäl som talar mot detta förslag.

Bostadsrättsföreningen Tegelladan 1 (Maria Sandels Gränd)

Sammanfattade synpunkter

- Karaktären på hela området förändras negativt med den föreslagna kolossen till påbyggnad som kommer att dominera stadsbilden, prägla området och medför att en ännu större vägg tornar upp sig och ”hänger” över S:t Eriksområdet vilket förstärker Trygg Hansahusets barriäreffekt.
- Brf S:t Erik 1 ”döljer” idag Trygg Hansahuset på ett föredömligt sätt, och utan det som avskiljare och inramning så hade Trygg Hansahuset dominerat stadsbilden och området.
- Bostadsrättsföreningen anser inte att barriäreffekten är rättvist återgiven i kommunens underlag: byggnader har utelämnats och gators bredd verkar inte överensstämma med verkligheten (bilaga som illustrera detta är bifogat yttrandet).
- Påbyggnaden påverkar kulturmärkta hus och stadens vackra siluett negativt.
- De anser att den förslaget skulle förändra fastigheten negativt och den futuristiska utformningen är olämplig sett till befintlig byggnad och området den ligger i, denna typ av modernistisk arkitektur passar bättre utanför innerstaden.
- Förslaget bevarar inte byggnadens kulturhistoriska värden, föreslagen påbyggnad är orimligt hög och Stadshuset och Rådhuset kommer bli mindre framträdande.
- Underlaget tar inte hänsyn till S:t Eriksområdet. Området är prisbelönt och omskrivet och omnämns knappt i förslaget, i förhållande till omgivande boendemiljöer är förslaget varken

- intressant, spännande eller unikt. Underlaget och det arkitektoniska förslaget är introvert och centriskt.
- Perspektiv saknas från S:t Eriksområdet. Därför har de i en bilaga bifogat illustrationer som redovisar vyer från S:t Eriksområdet.
 - Det befintliga cykelstråket från Carl Gustaf Lindstedts gata till Barnhusbron norr om Trygg-Hansahuset kommer bli olämpligt som cykelstråk i och med ökade varutransporter. Hur detta ska hanteras redovisas inte i handlingarna.
 - Oro för att ökningen av de kommersiella ytorna medför mer varutransporter och personbilstrafik. Området är i behov av minskad trafik.
 - Buller och luftproblematik till följd av ökad trafik hanteras inte tillräckligt tydligt i förslaget.
 - Risk för ljud- och ljusstörningar från påbyggnad. Redan idag finns ljusstörningar från Trygg Hansas ljusskylt och detta förstärks med upplyst påbyggnad. Risk för att buller- och ljudnivåer kommer öka med utbyggnad av terrasser och restauranger.
 - Negativ påverkan på omgivande fastigheter genom skuggningar, utsikt och reflektioner från påbyggnad. Solstudien visar att mängden solljus och antal soltimmar minskar för samtliga fastigheter i skugga från befintlig Trygg Hansa byggnad. De anser att man bör utöka solstudien över fler tidpunkter på året och tider på dygnet. Det finns en risk för attsol-reflektioner uppstår då speglande material kommer användas och detta påverkar S:t Eriksområdets karaktär som inte ligger i linje med den postmodernistiska andan.
 - Det är oklart hur påbyggnaden ger mer levande gatuplan. Fler våningsplan behöver inte innebära levande stadsmiljö på gatuplan och argument om bygglov till kommersiell verksamhet i gatu- och källarplan bör inte diskuteras tillsammans med frågan om påbyggnad av fler våningar.

Av ovan nämnda anledningar vill Brf Tegelladan 1 att detaljplaneändringen inte ska godkännas.

Bostadsrättsföreningen föreslår också att man ska bebygga Trygg Hansa-parken, (gården inom Brädstapeln 16) istället för att bygga på befintliga byggnader. De anser att det är en mer lämplig lösning då området utgörs och omringas av administrativa byggnader, Scheelegatan behöver inte ha den bredd den har och att parken är otrygg kvällstid och används av få personer dagtid.

Övriga, ej sakägare**PA m fl**

Samtliga ovanstående har bifogat en kopia av det utlåtande som insänts av Brf S:t Erik nr 1 (se sid 26-27).

RA och MA

Även dessa är medlemmar i Brf S:t Erik nr 1 och boende på Carl Gustaf Lindstedts gata. De hänvisar till utredningsunderlagen och menar att detaljplanen inte bör godkännas. Främst med tanke på den trafikutredning som utförts av Sweco (Reg. 16-02300-575) som anses vara missvisande och riskerar att leda till felaktiga beslut. Tillströmningen av bilar beräknas öka med ca 1000 bilar/dygn och detta skulle medföra en tredubbling av avgasvolymen. Detta medför en oro för de boendes hälsa och denna fråga måste utredas innan beslut fattas om detaljplanen.

SK

S menar att tillbyggnaden är ful och inte harmoniserar med varken omgivningen eller områdets detaljplan. S anser att tillbyggnaden liknar något från en science-fiction film och att en ombyggnad behöver respektera det kulturella värde som byggnaden har idag. S är positiv till en ombyggnad av byggnadens nedre del men inte en påbyggnad på taket och önskar en möjlighet för boende i området och Stockholm att få rösta på flera olika alternativ.

TE

T bor granne med Trygg-Hansa huset och har farhågor kring försämrade ljusförhållanden, buller vid ombyggnation, ljusreflektioner från glaskonstruktionen som speglas i grannhusets fönster, störande ljud från restaurang, störande aktiviteter och nedskräpning vid bostadshuset vid ökat antal företag och människor.

DL

D bor på Fleminggatan 21, 6 vån, och kommer bli av med sin utsikt över takåsarna vilket var den mest bidragande orsaken till att flytta dit.

JE

J bostadsområde kommer skuggläggas och menar att föreslagna huskroppar är monstruösa och ser bedrövliga ut.

MB

Planen kommer fördärva stadsbilden och skugglägga M:s bostadsområde.

JB m fl

J och resterande undertecknade stödjer inte förslaget och menar på att det varken är vackert eller harmoniserar med sin omgivning. J m.fl. är i grunden positivt inställda till en renovering alt. ombyggnad av området men att förslaget då måste ta vara på och respektera Trygg Hansa-husets kulturella värden betydligt mer än nuvarande förslag.

JB

J poängterar att han följt ärendet sedan 2009 och menar att stadsplaneprocessen behöver börja om för att vara i enighet med PBLs planprocessförfarande. Det saknas likheter mellan startskedet, planskedet och godkännandeskedet och menar att det snarare bör betraktas som tre helt olika ärenden. J yrkar på att Länsstyrelsen säkerställer att staden återtar planprocessen från början.

IB

I ifrågasätter angivna bullernivåer för garagets påverkan på Carl-Gustaf Lindstedts gata. Hon menar att bifogade utredningar pekar på andra nivåer.

JL

J är i grunden positiv till en förändring av kvarteret som han i dagsläget tycker är fult och sterilt, dock anser han att förslaget föreslår två byggnader som inte kommunicerar eller hänger ihop och skulle förfula området.

MH

M anser inte att förslaget tar vara på de konstnärliga värden och praktiska egenskaper som är positiva med kvarteret idag och att det därmed inte får genomföras. Han menar att proportionerna och stilskillnaderna i kombination närmast blir groteska. M menar att man borde återgå till planerna på en smal och hög byggnad där grindstugan ligger.

DB

D är styrelseledamot i BRF Tegelladan och sänder in ett privat yttrande med innebörden att placeringen av en volym på Trygg Hansa-huset påverkar dagsljuset för boende i fyra bostadsrättsföreningar i S:t Eriksområdet. Dessutom påpekas att volymen i sig

inte adderar något gatuliv. Slutligen anser D att det omarbetade ärendet inte har genomgått ett samråd med berörda fastighetsägare.

MB

M framhäver att flera idéer, framför allt parken, är trevliga med förslaget, likaså en påbyggnad av Trygg Hansa-huset. Dock inte det aktuella förslaget som anses vara opassande för den strama kontext den befinner sig i. Kungsholmen behöver enligt M inga landmärken av denna typ och arkitektens artistiska uttryckssätt är opassande på platsen.

AP

Önskar att förslaget förkastas då personens bostad på Carl Gustaf Lindstedts gata kommer få mindre sol och ljus och därmed minska i värde.

AM & JM (Ivan Oljelunds gränd)

Medlemmar i BRF Tegeltraven 1 (de menar troligen Tegelladan 1) och menar att S:t Eriksområdet bör bevaras i sin prisbelönta småskalighet. Påbyggnaden kommer påverka området negativt och medföra skuggläggning. Påbyggnad påverkar även kulturmärkta hus och stadssiluetten negativt. A och J föreslår rivning av f.d. Handelsbanken och upprättande av nytt hus om 8 våningar längs Scheele-gatan för att förbättra tillgången till den idag otillgängliga parken vid Trygg-Hansafastigheten samt öppna upp parken mot Fleming-gatan. På det viset menar de att det höga huset ger ett värdefullt bidrag till stadsbilden och gatulivet och ger gott om plats för kontor och bostäder.

SL

I det förslag som finns till ändrad detaljplan i ovan nämnda ärende framgår det ganska klart att det finns många detaljer som enligt S kommer innebära en påtagligt försämrad bostadsmiljö. De viktigaste delarna är:

Kraftig försämring av naturligt ljus och solljus i en belägenhet som redan idag har ett ljusinsläpp i lägenheterna som ligger långt under det som är behövligt för en sund och hållbarhet bostadsmiljö, undertecknad ifrågasätter om bostäderna i fortsättning kan användas för avsett ändamål.

Om garagenedfart inte flyttas eller övertäcks kommer den försämrade luftsituationen som kommer att uppstå inte att kunna uppfylla de krav på emission och partikelhalt som finns i EU förordning, och kan av denna anledning inte accepteras. Även

dubbdäcksförbud på Fleminggatan kan behöva ses över eftersom trafiken kommer öka.

Den bussparkering som idag finns på Barnhusbron kommer att behöva flyttas på grund av tillgänglighetsproblem och för att vidmakthålla nivå på trafiksäkerheten. När det gäller trafik till nuvarande garagedfart från ovan nämnda brokonstruktion kommer en ny åtgärdsvalsstudie att behöva genomföras - en sådan saknas idag. Det är inte möjligt att i fortsättningen låta bron vara en fil (här upptar bussarna i dag två filer). Vidare behövs ytterligare busshållplatser och busslinjer för att kunna uppfylla kraven om ett jämlikt transportsystem.

Hela ärendet har inte handlagts i linje med de hänsynsregler som finns i miljöbalken 3 kap. Inget samråd har ägt rum med grannar vilket är speciellt allvarligt på grund av det för korta avståndet mellan fastigheterna. Här ska det framhållas att säljaren och tidigare ägaren just framhöll i samband med bygglov till Brädstapel 13/16 att det begränsade avståndet skulle innebära att möjligheter till påbyggnad av fastigheten begränsades kraftigt.

Fastigheten är byggd 1972 och representerar en byggstil som är tidstypisk, då många motsvarande byggnader har rivits inom EU så är det ett kulturintressant arv som inte bör förstöras eller förvanskas.

Hela projektet rimmar illa med visionen om Stockholm som en miljöhuvudstad till 2030. Vidare saknar planen ett barnperspektiv.

Det bör även övervägas att flytta rastgården/hundgården med tanken på att behov av grönområde med sol ökar (vilket kan göras då det numera finns dubbla hundgårdar i omgivningarna och då speciellt Kronobergsparken).

Övriga

Samfundet S:t Erik

Samfundet anser att det aktuellt förslaget är så pass väsensskilt från de tidigare förslagen och att stadsbyggnadskontoret hoppat över samråd för att direkt gå till utställning och granskning finner samfundet oförsvarligt.

Trygg-Hansa huset är klassat som byggnadsminne och förslaget innebär en grav förvanskning av både huset och den värdefulla intilliggande parken. Samfundet menar att en förbättrad kontakt med Scheelegatan kan åstadkommas med enklare medel. Slutligen anser samfundet att effekterna riskerar att bli förödande på omgivande stadsmiljö, fronten mot vattnet och stadssiluetten som alla är uttryck för Stockholm som kulturhistoriskt riksintresse.

Sammanfattningsvis anser samfundet S.t Erik att förslaget på detaljplan bör avvisas.

Byggnadsvårdsföreningen

Trygg-Hansahuset är av hög arkitektur- och samhällshistorisk betydelse och har ett synnerligen högt kulturvärde och motsvarar därför fordringarna för byggnadsminne enligt stadsmuseets bedömning. Argumentationen för att den planerade påbyggnaden inte skulle medföra ens behov av en miljöbedömning visar på en anmärkningsvärd brist på kunskap och förståelse för både byggnadens höga kulturhistoriska värde i sig och för effekterna för stadsbilden.

I projekt efter projekt påverkas flera viktiga uttryck för riksintresset för Stockholms stad och Djurgården vilket innebär att den samlade effekten blir en allt större skada. Det är hög tid att staden utvecklar en helhetssyn och formulerar en framtidsbild för vilka fortsatta förändringar som kan tillåtas utan att riksintresset påtagligt skadas. Svenska byggnadsvårdsföreningen avstyrker den föreslagna påbyggnaden av Trygg-Hansahuset både med hänsyn till förvanskningen av byggnaden och till de negativa effekterna för stadsbilden.

Karin Norlander
planchef

Stefan Modig
stadsplanerare